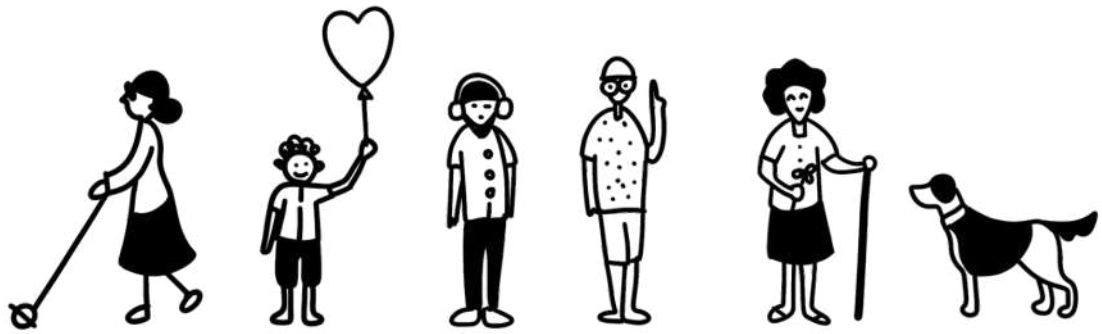

ПОРАДНИК

з організації та проведення
інклюзивних заходів та подій

ПОРАДНИК

з організації та проведення
інклюзивних заходів та подій

Проект «Мистецтво без бар'єрів»
реалізований за підтримки Українського культурного фонду

Тернопіль - 2024

УДК 3.304. 379.8

«Порадник», створений в межах проекту «Мистецтво без бар'єрів», реалізований за ініціативи ГО «ПАРТНЕРСТВО.» разом з ГО «Я зможу», ГО «Безбар'єрний Тернопіль», Асоціації осіб з інвалідністю «Добродія в дії», Агенції регіонального розвитку Тернопільської області за підтримки Українського культурного фонду, обговорений та апробований на засіданні круглого столу на тему: «Мистецтво без бар'єрів: створюємо інклюзивне середовище», який відбувся 3 вересня 2024 року у м. Тернопіль за участі влади, бізнесу та громадськості.

Рецензенти:

Ніна МАЦЮК,

експерт, з питань інклюзивності та безбар'єрності;

Оксана ВАВРИК,

доктор філософії (PhD of art),

кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник, лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені братів Лепких, в.о.директора КУ ТОР «Музей національно-визвольної боротьби Тернопільщини»;

Марина СТАШИНА-НЕЙМЕТ,

експерт з доступності ГО «Громадський холдинг «ГРУПА ВПЛИВУ», фахівець Центру інновацій та розвитку ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Укладачі:

Керівник проекту «Мистецтво без бар'єрів» та укладацького колективу - Наталія Овсейко.

Колектив укладачів: Уляна Джигринюк, Ірина Михайлюк, Наталія Овсейко, Людмила Рижевська, Іванна Хоміцька, Тарас Хоміцький.

Коректування: Галина Василевська

Порадник з організації та проведення інклюзивних заходів подій: методичний посібник /кер. проекту Овсейко Н.В. / У.А. Джигринюк, І.Й. Михайлюк, Н.В. Овсейко, Л.І. Рижевська, І.І. Хоміцька, Т.О. Хоміцький.- Тернопіль: ФОП Білоус А.Б., 2024. 28 с.

Цільовою аудиторією «Порадника» є школи, коледжі та університети, які прагнуть забезпечити інклюзивність в академічному та позаакадемічному процесах; неприбуткові організації, що працюють у сфері прав людини, соціальної інтеграції або підтримки людей з інвалідністю; бізнесові структури, які ставлять собі за мету створити інклюзивне середовище на різноманітних корпоративних заходах; органи влади, які відповідають за організацію публічних подій або надають послуги різним категоріям громадян, а також зацікавлені особи, які планують проводити різноманітні публічні заходи.

У «Пораднику» розглядаються питання планування й реалізації інклюзивних подій, беручи до уваги методи адаптації приміщень, забезпечення доступності інформаційних ресурсів, підбір матеріалів та технічних засобів, а також навчання персоналу. Водночас, «Порадник» сформовано на підставі отриманого досвіду щодо організації культурних заходів, кращих практик і прикладів з реального життя, що допомагає легко впроваджувати інклюзивні рішення та носить рекомендаційний характер. «Порадник з організації та проведення інклюзивних заходів та подій» є важливим кроком до створення середовища, яке цінує різноманітність і підтримує участь кожного.

Автори ілюстрацій:

Ніка Любич, Анастасія Плотнікова

Дизайн:

Назарій Козловський

УДК 3.304. 379.8

© Овсейко Н. В. та ін., 2024

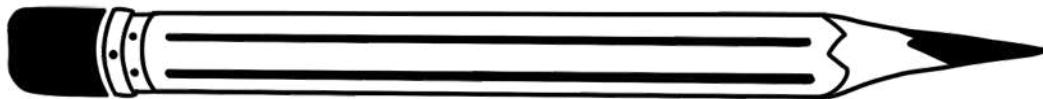
Зміст

Передмова	4
Вимоги законодавства	5
Принципи	6
Цільова аудиторія	7
Локація	8
Програма	9
Пандуси і ліфти	10
Маршрути руху	11
Безбар'єрний доступ	12
Сидіння	13
Паркування	14
Транспортні засоби	15
Технології доступності	16
Орієнтаційні системи	17
Перешкоди і як їх уникнути	18
Маркетинг і реклама з урахуванням інклюзивності	19
Сервіси	20
Персонал	21
Спеціальне живлення	22
Партнери	23
Зворотній зв'язок	24
Корисні ресурси та посилання	25

Передмова

З розвитком українського суспільства й сучасними викликами, спричиненими повномасштабною війною, потреба у пошуку нових рішень для забезпечення комфортних умов для різних груп населення інтенсивно зростає щодня. Через воєнні дії зростає кількість людей з інвалідністю, що вимагає відповідних трансформацій щодо забезпечення належної підтримки та інтеграції цих людей у суспільство. Проте рівень сприйняття їх потреб залишається недостатнім.

Ви тримаєте в руках «Порадник», який створений на основі даних, зібраних у результаті проведеного соціологічного опитування, особистого досвіду, отриманого при організації фестивалю «Файно без рамок» та інших матеріалів з різноманітних доступних джерел. Ця книга містить у собі рекомендації, які варто врахувати при організації та проведенні різного роду публічних заходів тощо. Ми віримо, що проєкт «Мистецтво без бар'єрів» став важливим кроком на шляху до створення рівного, справедливого і толерантного суспільства, де кожен має можливість проявити свій талант та реалізувати себе якнайкраще

Вимоги законодавства

Що ж потрібно врахувати, проводячи масові заходи під час війни?

Основні правила, яких варто дотримуватися:

- проведення масових заходів можливе лише за умови їх письмового погодження з органами місцевого самоврядування не пізніше, ніж за п'ять робочих днів до дня проведення заходу;
- загальна кількість учасників заходу не має перевищувати розрахункової місткості найближчого укриття;
- організатори несуть відповідальність за проведення заходу та повинні забезпечити його припинення на час повітряної тривоги.

Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану», «Про місцеві державні адміністрації»¹, Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»², Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»³, Закону України «Про утворення військових адміністрацій»⁴, Закону України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні»⁵ тощо.

¹ Закон України «Про правовий режим воєнного стану». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст.250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

² УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

³ Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 2102-IX від 24 лютого 2022 року.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>

⁴ Указ Президента України «Про утворення військових адміністрацій» № 68/2022 від 24 лютого 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2022#Text>

⁵ Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» № 3684-IX від 8 травня 2024 року.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3684-20#Text>

Принципи

Під час забезпечення безбар'єрності при реалізації різноманітних публічних заходів важливим є, насамперед, дотримуватись наступних принципів:

недискримінації – рівне ставлення до осіб незалежно від статі, ґендерної ідентичності, інвалідності, раси, кольору шкіри, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану або за іншою ознакою.

різноманітності – залучення різних осіб і груп осіб у діяльність для забезпечення різноманітних точок зору й досвіду в процесі прийняття рішень;

толерантності – повага до свободи іншої особи, її поглядів, думок, поведінки, розуміння й прийняття людської різноманітності, форм самовираження особи та способів вияву її індивідуальності;

інклюзивності – розширення можливостей осіб чи груп осіб щодо забезпечення їх рівного доступу до ресурсів та інтеграції до робочих процесів;

справедливості – забезпечення однакового ставлення до всіх учасників за результатами їх діяльності, розподіл ресурсів між всіма з урахуванням їх індивідуальних потреб;

згуртованості – взаємодія усіх учасників у перебігу досягнення цілей і завдань на умовах доброзичливості, взаємопідтримки та взаєморозуміння.

Цільова аудиторія

Правильно визначіть цільову аудиторію заходу: для кого буде цікавим, хто буде запрошений як учасник, як глядач, який вік та стать тощо.

Радимо звернутися до представників організацій та спільнот, які є обізнаними у потребах конкретних цільових груп.

Таким чином можна залучити нову аудиторію з урахуванням її потреб.

Локація

Виберіть локацію з урахуванням потреб людей з інвалідністю: пологий ландшафт, доступна логістика, паркування, укриття, доступні для людей з інвалідністю.

У ситуації, коли захід відбувається у приміщенні - будівля повинна відповідати вимогам ДБН «Інклюзивність будівель і споруд». Окреслене питання вимагає ретельного планування та підготовки. Це не тільки забезпечуватиме комфорт для усіх учасників, але й сприятиме створенню інклюзивного середовища, де кожен матиме можливість повноцінно оцінити подію й отримати позитивні емоції від заходу.

Будьте готові до змін, наприклад, кліматичних умов (дощ, сніг тощо) чи проведення інших заходів на локаціях поряд.

★ Нотатка:

Розташування доступних укриттів можна подивитись в застосунку Дія->Сервіси->Незламність (є фільтр укриттів доступних для людей з інвалідністю).

⁶ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд. Будинки і споруди. URL: https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/dbn_v_2_2_40/1-1-0-1832

Програма

Розробіть програму з урахуванням потреб цільової аудиторії.

Зробіть детальний опис території заходу, маршрутів руху та програму заходу в текстовому чи аудіо форматі, або такому, який легко трансформувати в звуковий. Це допоможе в орієнтуванні людям з порушеннями слуху та зору.

При віддаленому спілкуванні з учасниками заходу використовуйте зручні «месенджери», з огляду на потреби цільової аудиторії.

Плануйте бюджет проєкту з урахуванням додаткових необхідностей.

Пандуси і ліфти

Переконайтеся, що всі входи і виходи оснащені пандусами або ліфтами для людей, які пересуваються на кріслах колісних та інших маломобільних груп населення.

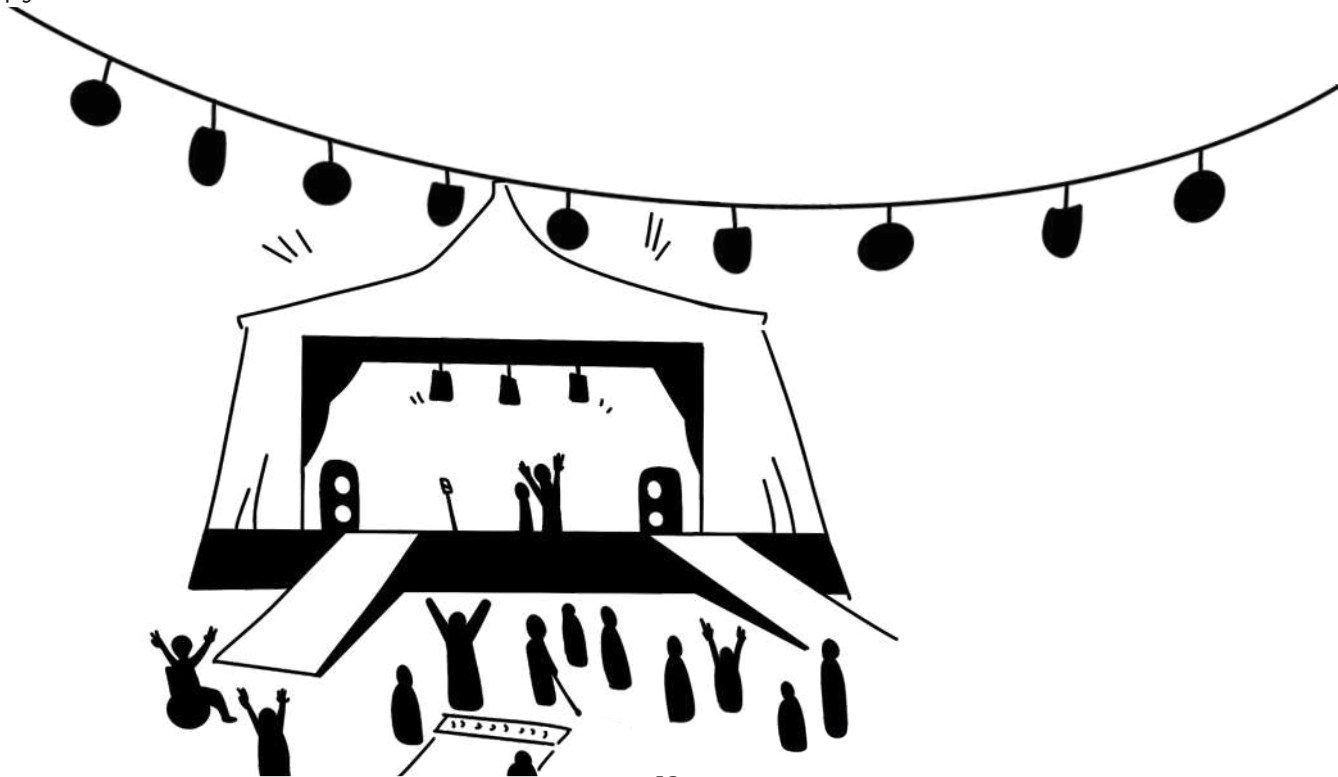
Маршрути руху

Всі маршрути пересування на території проведення заходу повинні бути безбар'єрними, з рівною поверхнею, достатньо широкими тощо.

Безбар'єрний доступ

Усі основні зони заходу (сцени, туалети, місця харчування, відпочинку тощо) повинні бути доступними для усіх людей, у тому числі для людей з інвалідністю та малобільних груп населення.

Сидіння

Передбачте спеціальні місця для осіб на кріслах колісних та осіб, які їх супроводжують в усіх локаціях заходу, забезпечте притінені зони або намети для захисту від сонця й дощу (якщо захід відбувається на відкритому просторі).

Паркування

Переконайтеся, що є місця для паркування автомобілів людей з інвалідністю поблизу входу.

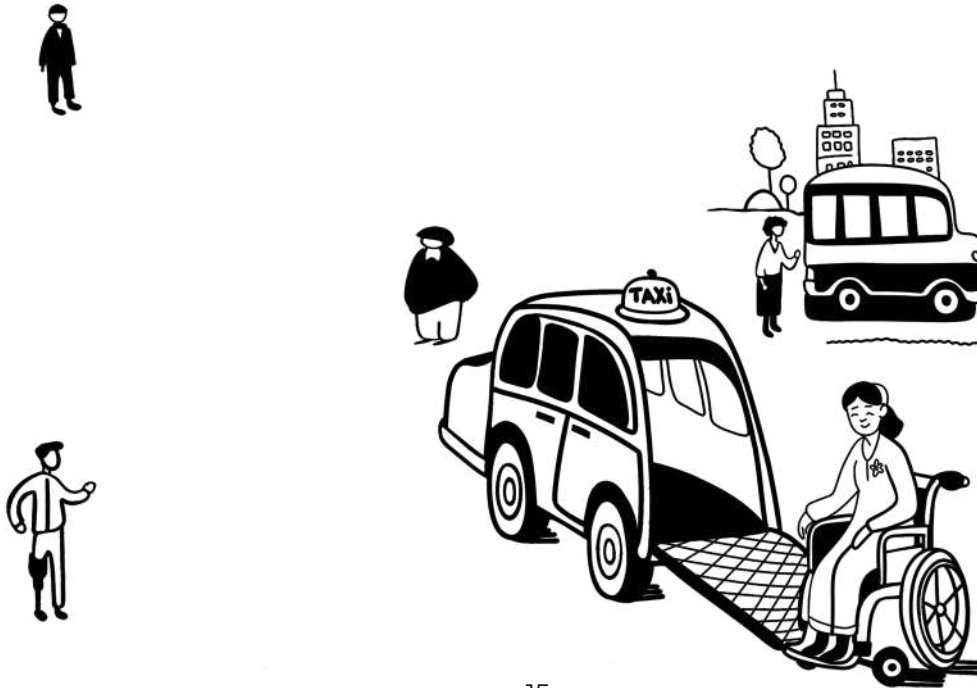

Транспортні засоби

Організуйте спеціальні транспортні засоби для перевезення людей з інвалідністю.

Допомога волонтерів буде теж доречною, якщо немає пандусів, або ж є бар'єри, які неможливо подолати без допомоги.

Технології доступності

Системи індукційних петель.

Забезпечте наявність індукційних петель для людей з порушеннями слуху.

Субтитри та жести мови.

Організуйте переклад мовлення на жестову мову та субтитрування для основних виступів і оголошень, а також при трансляванні відеоматеріалів.

★ Нотатка:

Подбайте, щоб переклад жестовою мовою здійснював спеціаліст з відповідним рівнем кваліфікації.

Орієнтаційні системи

Освітлення.

Забезпечте хороше освітлення на всіх важливих маршрутах у зонах проведення заходу.

Контрастні знаки.

Використовуйте чіткі й контрастні знаки для легкого орієнтування, попередження можливих небезпек, травмвань на окреслених локаціях. Місця, які можуть містити небезпеку для людей з порушенням зору, наприклад, ями, канави чи бордюри - окресліть стрічкою (тенетом) з відповідним кольором (маркуванням).

Тактильні покажчики, спеціальні звукові пристрої.

Організуйте наявність тактильних схем, вказівників і звукових пристроїв (маяків) для людей з порушеннями зору. Це значно полегшить орієнтування у просторі, допоможе краще планувати маршрут у напрямку до певних локацій (зон).

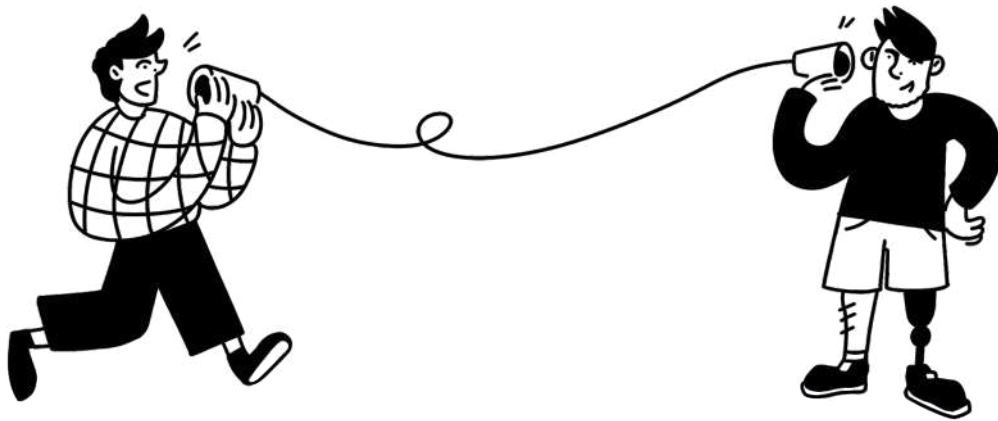

Перешкоди і як їх уникнути

Помістіть інформацію про наявні чи ймовірні «проблемні місця» та перешкоди, які можуть виникати на локаціях заходу, у випадку, якщо їх неможливо уникнути чи усунути. Такі застереження варто зазначати у інформаційних буклетах, анонсах, а також у дописах на сторінках соцмереж. Це допоможе відвідувачам (учасникам та гостям заходу) запобігти, або оминати більшості з них.

Створіть та запропонуйте форми реєстрації для гостей, які будуть містити інформацію щодо необхідності допомоги з урахуванням індивідуальних потреб, інших побажань тощо.

Моніторте інформацію та будьте готові до використання й забезпечення усіх необхідних ресурсів для прийняття оптимальних рішень і вжиття заходів з метою своєчасного реагування на будь-які виклики.

Маркетинг і реклама з урахуванням інклюзивності

Передбачте створення маркетингових кампаній, стратегій і контенту, що будуть доступні, актуальні та зручні для різних груп населення, це дасть змогу представити й залучити різноманітну аудиторію, адже враховує потреби та цінності не лише однієї суспільної групи.

Інформаційні матеріали у доступних форматах.

Забезпечте друковані або змонтовані матеріали з дотриманням критеріїв доступності та універсальності (шрифт Брайля, аудіо, простий текст тощо).

Використання вебдоступності (адаптація вебсайтів).

Доступність вебсайтів полягає у тому, щоб люди, які стикаються з відповідними проблемами, могли б залюбки використовувати Інтернет-ресурси, на яких легко орієнтуватися людям з проблемами зору, слуху, а також тим, хто має проблеми з пересуванням.

Сервіси

Організуйте супровідники, перекладачі жестової мови, лінії підтримки, куди можна звертатися за додатковою інформацією.

Санітарно-гігієнічні умови: доступні вбиральні, пристосовані для людей з інвалідністю, наявність спеціальних кімнат для особистої гігієни та догляду.

Організуйте харчування учасників заходу з урахуванням їхніх потреб.

Персонал

Підготуйте персонал для роботи з людьми з інвалідністю.

При потребі залучіть спеціалістів: психологів, консультантів з доступності тощо.

Призначте учасника команди, який буде піклуватися про комфортне перебування тих, хто потребує сторонньої допомоги.

Підвищення обізнаності про інклюзію.

Персонал і волонтери мають володіти необхідною термінологією, коректно використовувати її і правильно взаємодіяти з колегами, знати усі локації заходу і детально вивчити програму.

Спеціальне живлення

Забезпечте можливість зарядки електроскутерів, резервне живлення на випадок непередбачених ситуацій.

Партнери

Залучення громадських організацій.

Співпрацюйте з організаціями, що займаються захистом прав людей та прав людей з інвалідністю, для отримання консультацій та підтримки.

Залучення місцевих органів влади.

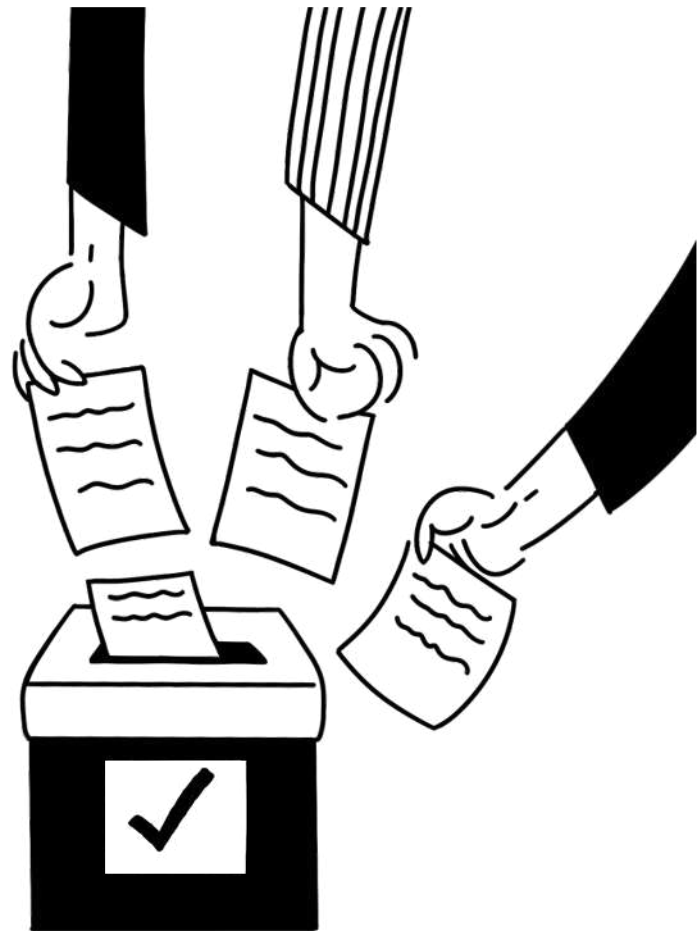
Взаємодійте з місцевими органами влади для забезпечення усіх необхідних умов та дозволів.

Зворотній зв'язок

Використайте різноманітні методи оцінки успішності подій.

Збирайте відгуки від учасників, аналізуйте інформацію зворотного зв'язку і враховуйте ці пропозиції та рекомендації для вдосконалення майбутніх заходів.

Корисні ресурси та посилання:

Довідник та словник Безбар'єрності. URL: <https://bf.in.ua/>

Гайд Безбар'єрних подій. URL: <https://bbu.org.ua/gaid-bezbar-iernih-podii/>

Гайд Безбар'єрних подій. URL: <https://bit.ly/3ZhA9ca>

Альбом безбар'єрних рішень. URL: <https://bit.ly/3MCXIKi>

Державно будівельні норми. ДБН В.2.2-40:2018

«Інклюзивність будівель і споруд.

Основні положення» URL: <https://bit.ly/3T7HTK5>

Бувають локації, на яких неможливо забезпечити абсолютну доступність для всіх. Треба про це попередити учасників і гостей події та прагнути усунути перешкоди.

Цей «Порадник» допоможе знайти комплексний підхід до організації інклюзивних культурних заходів, дозволить врахувати всі важливі чинники і створити комфортні умови для усіх.

Нотатки

Проект «Мистецтво без бар'єрів» 2024 р.

Порадник

з організації та проведення інклюзивних заходів та подій

Видання підготовлено за підтримки
Українського культурного фонду.

Позиція Українського культурного фонду
може не збігатись з думкою укладачів.

Керівник проекту: Наталія Овсейко

Виконавці проекту:

Громадська організація «ПАРТНЕРСТВО.» (м. Тернопіль)
Агенція регіонального розвитку Тернопільської області (м. Тернопіль)
Громадська організація «Безбар'єрний Тернопіль» (м. Тернопіль)
Громадська організація «Я зможу» (м. Тернопіль)
Асоціація осіб з інвалідністю «Добродія в дії» (м. Ковель)

за підтримки:

УКРАЇНСЬКИЙ
КУЛЬТУРНИЙ
ФОНД

Тернопіль - 2024

